

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>■ מקרא-key:</p>	

ערכין-יש בערכין		ב ג ד ה ו ז ח ט י כ												
מימרא	מאן דאמר													
יש בערכין להקל ולהחמיר, ובשדה אחוזה להקל ולהחמיר, ובשור המועד שהמית העבד להקל ולהחמיר, באונס ומפתה ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר.														■
יש בערכין להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל - נותן חמשים סלע, ואם אמר הרי דמיו עלי - נותן את שווי.														■
יש בערכין להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שהעריך את הנאה שבישראל כו'.														■
בישראל אין, בעובד כוכבים לא, לימא מתני' דלא כר"מ													⚡	
עובד כוכבים - ר"מ אומר: נערך אבל לא מעריך.	דתנן: [ר"מ]												⚡	◊
אפי' תימא ר"מ, הוא הדין דאפילו עובד כוכבים נמי, אלא מלתא אגב אורחיה קמשמע לן, כדרב יהודה אמר רב													!	◊
אסור לאדם שיאמר כמה נאה כנעני זה.	דאמר רב יהודה אמר רב:												!	◊
וליתני: את הנאה שבישראל ואת הכעור שבכנענים													⚡	
בחד אומה קמיירי, בתרי אומה לא מיירי.													!	
ולא? והא קתני: הגדולה שבכהונה ואת הקטנה שבישראל													⚡	
התם חד אומה הוא, אלא מקדיש הוא דקדישי כהנים טפי.													!	
ואיבעית אימא: אידי דקא בעי למתני סיפא שדה אחוזה, דבישראל הוא דמשכחת לה, בעובד כוכבים לא משכחת לה, דלאו בני אחוזה נינהו, משום הכי קתני, לה בישראל.													!	◊
בשדה אחוזה להקל ולהחמיר, כיצד? אחד המקדיש בחולת המחוה ואחד המקדיש בפרסיות סבסו - נותן זרע חומר שעורים חמשים שקל כסף, ובשדה מקנה נותן את שווי	[תנא קמא]													◆
אחד שדה מקנה ואחד שדה אחוזה, מה בין שדה אחוזה לשדה מקנה? שבשדה אחוזה הוא נותן חומש, ובשדה מקנה אינו נותן חומש.	רבי אליעזר:													◆
הקדיש שדה מליאה אילנות, כשהוא פודן - פודה אילנות בשוויין, וחוזר ופודה קרקע בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף.	רב הונא:													■
אדם מקדיש, בעין יפה מקדיש.	אלמא קסבר רב הונא:													■
אחד המקדיש בחולת המחוה ואחד המקדיש בפרסיות סבסו - נותן בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף	איתיביה רב נחמן לרב הונא:													⚡
ראויה לפרסיות קאמינא.	א"ל: [ר"ה]													!
בית זרע - אין לי אלא בית זרע, שדה גפנים ושדה קנים ושדה אילנות מנין? ת"ל: שדה, מ"מ	איתיביה: [ר"ג]													⚡
ה"נ פודה וחוזר ופודה.	אמר ליה: [ר"ה]													!
הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה - הרי זה הקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהם, כשהוא פודה - פודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף, פחות מיכן או יתר על כן או שהקדישן בזה אחר זה - ה"ז לא הקדיש לא את הקרקע ולא את האילנות שביניהם ולא עוד, אלא אפי' הקדיש אילנותיו ואח"כ הקדיש קרקע, כשהוא פודה - פודה את האילנות בשווייהן, וחוזר ופודה קרקע בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף	איתיביה: [ר"ג]													⚡
וכי תימא, הכא נמי פודה וחוזר ופודה														!
הא מדסיפא פודה וחוזר ופודה, מכלל דרישא לא														⚡
אלא הא מני? רבי שמעון היא														!
מקדיש בעין רעה מקדיש	דאמר: [רבי שמעון]													!
המקדיש את השדה - הקדיש את כולה	דתניא: [ת"ק]												◆	!
לא הקדיש אלא חרוב המורכב וסדן השקמה.	רבי שמעון:												◆	!

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>■ מקרא-key:</p>	

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אי רבי שמעון, אימא סיפא:											
ולא עוד, אלא אפי' הקדיש אילנותיו ואח"כ הקדיש קרקע, כשהוא פודה - פודה את האילנות בשוויהן, וחזור ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף	[סיפא]										
ואי רבי שמעון, ליזיל בתר פדיון וליפרקו אנב ארעייהו, דהא שמעינן ליה לרבי שמעון דאזיל בתר פדיון.											
מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אביו, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה? ת"ל: (ויקרא כ"ז) אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו, שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה, יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה, דברי רבי יהודה ור"ש	דתניא: [רבי יהודה ורבי שמעון]										
מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואחר כך הקדישה, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה? תלמוד לומר: (ויקרא כ"ז) אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו, שדה שאינה שדה אחוזה, יצתה זו שהיא שדה אחוזה	רבי מאיר:										
אילו לרבי יהודה ולרבי שמעון, אפי' הקדישה ואחר כך מת אב שדה אחוזה הויא, מאי טעמא? אי משום קרא, קרא לכדרכי מאיר הוא דאתא, אלא לאו משום דאזיל בתר פדיון											
רבי יהודה ורבי שמעון קרא אשכחו ודרוש:	רב נחמן בר יצחק:										
אם כן, לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו, מאי משדה? שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה	[רבי יהודה ורבי שמעון]										
הקדיש טרשין - פודן בשווין, מאי טעמא? בית זרע אמר רחמנא, והני לאו בני זריעה נינהו	רב פפא:										
לא גאלן - יוצאין ביובל, מאי טעמא? שדה אמר רחמנא, כל דהו											
מכר טרשין - נגאלין פחות משתי שנים, מאי טעמא? (ויקרא כה) מספר שני תבואות אמר רחמנא, והאי לאו בני תבואה נינהו											
לא גאלן - חזרת לבעלים ביובל, מאי טעמא? (ויקרא כה) ושב לאחוזתו, אמר רחמנא, והאי נמי - אחוזה היא											
הקדיש אילנות - פודה בשוויהן, מאי טעמא? (ויקרא כז) בית זרע, אמר רחמנא ולא אילנות											
לא גאלן - אין יוצאין לכהנים ביובל, (ויקרא כז) והיה השדה אמר רחמנא, ולא אילנות											
מכר אילנות - אין נגאלין פחות משתי שנים, מאי טעמא? שני תבואות אמר רחמנא, והני בני תבואות נינהו											
לא גאלן - אין חזרת לבעלים ביובל, מאי טעמא? ושב לאחוזתו אמר רחמנא, ולא אילנות.											
הקדיש אילנות - פודה בשווין.	אמר מר:										
אמאי? וליקדשו אנב ארעייהו וליפרקו אנב ארעייהו											
וכי תימא: אילנות אקדיש, ארעא לא אקדיש											
מאן דמזבן ליה דקלא לחבריה, קני ליה משיפולא ועד תהומא	והאמרי נהרדעי:										
בבא מחמת טענה?	לאו מי איתמר עלה:										
שדה מקנה נותן שוויו.											
(ויקרא כ"ז) במכסת - מה בא ללמוד? לפי שנאמר (ויקרא כ"ז) זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף, יכול אף שדה מקנה כן? תלמוד לומר: מכסת	תנו רבנן: [ת"ק]										
נאמר כאן (ויקרא כ"ז) וחשב ונאמר להלן וחשב, מה להלן דבר קצוב, אף כאן דבר קצוב.	רבי אליעזר:										
רבנן אית להו גזירה שוה ומפקין ליה לחומש, או דלמא לית להו גזירה שוה ולית להו לחומש?	איבעיא להו:										
מסתברא לית להו גזירה שוה, מדגלי רחמנ' חומש גבי שדה אחוזה וגבי מקדיש ביתו, הווי ליה שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין.	רבא:										
ולמ"ד מלמדין											

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום-חזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מדגלי רחמנא חומש במעשר בבהמה טהורה ובבהמה טמאה, הוה ליה טובא ואין מלמדין.											!
תניא כוותיה דרבא, ולא מטעמיה											■
(ויקרא כה) במכסת הערך - הקישו הכתוב לערכין, מה ערכין אין מוסיף חומש, אף שדה מקנה אין מוסיף חומש.	תניא:										◊
בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שהמית את הנאה שבעבדים ואת הכעור שבעבדים - נותן שלשים סלע, המית בן חורין - נותן שווי											■
חבל בזה ובזה - נותן נזק שלם.											■
במועד אין, בתם לא, לימא מתני' דלא כרבי עקיבא											⚡
אף תם שהחבל באדם - משלם במותר נזק שלם	דתנן, רבי עקיבא										⚡
אפילו תימא רבי עקיבא, הוא הדין דאפילו תם נמי, ואידי דקא בעי למתנא סיפא המית עבד המית בן חורין, דבמועד הוא דמשכחת לה, בתם לא משכחת לה, משום הכי קתני מועד.											!
באונס ובמפתה להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שאנס ופיתה את גדולה שבכהונה ואת הקטנה שבישראל - נותן חמשים סלעים והבושת והפגם - הכל לפי המבייש והמתבייש.											■
אמאי? אימא: חמשים סלעים אמר רחמנא מכל מילי.											⚡
יאמרו: בעל בת מלכים חמשים, בעל בת הדיוטות חמשים?	רב זעירא:										!
א"ה, גבי עבד נמי יאמרו: עבד נוקב מרגלית שלשים, עבד עושה מעשה מחט שלשים?	א"ל אביי:										⚡
אילו באו עליה שנים, אחד שלא כדרכה ואחד כדרכה, יאמרו: בעל פגומה חמשים, בעל שלמה חמשים?	אלא אמר רב זעירא:										!
אי הכי, גבי עבד נמי יאמרו: עבד בריא שלשים, עבד מוכה שחין שלשים?	א"ל אביי:										⚡
אמר קרא: (דברים כ"ב) תחת אשר עינה, מכלל דאיכא בושת ופגם.	אלא אמר אביי										!
דאמר קרא: (דברים כ"ב) ונתן האיש השוכב עמה וגו', הנאת שכיבה חמשים, מכלל דאיכא מילתא אחרית, ומאי ניהו? בושת ופגם.	רבא:										!
במוציא שם רע להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שהוציא שם רע על גדולה שבכהונה ועל קטנה שבישראל - נותן מאה סלע.											■
נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה, שכן מצינו שלא נתחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע, שנאמר: (במדבר י"ד) וינסו אותי זה עשר פעמים וגו'.											■
ממאי? דלמא משום דקא גרים לה קטלא, דכתיב: (דברים כ"ב) ואם אמת היה הדבר וגו' והוציא את הנערה וגו'.											⚡
אמר קרא: (דברים כ"ב) כי הוציא שם רע, על שם רע שהוציא.	רבא:										!
וכן מצינו שלא נתחתם גזר דין וכו'.											■
ממאי? דלמא דאכתי לא מלא סאתן											⚡
אין הקב"ה נפרע מן האדם עד שתתמלא סאתו, שנאמר: (איוב ב) במלאת ספקו יצר לו.	דאמר רב המנונא:										⚡
אמר קרא: וינסו אותי זה עשר פעמים, על זה נתחתם גזר דין.	ר"ל:										!
בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע, מנלן? ממרגלים, ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבריו על אחת כמה וכמה.	תניא, א"ר אלעזר בן פרטא:										■
ממאי? דלמא משום דר' חנינא בר פפא											⚡
דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה, דכתיב: (במדבר י"ג) כי חזק הוא ממנו, אל תיקרי כי חזק הוא ממנו אלא ממנו, כביכול בעל הבית אין יכול להוציא כליו משם	דאמר רבי חנינא בר פפא:										⚡
אמר קרא: (במדבר יד) וימותו האנשים מוציא דבת הארץ רעה, על דבת הארץ שהוציא.	אלא אמר רבה אמר ר"ל:										!
עשר נסיונות ניסו אבותינו להקב"ה: שנים ביים, ושנים במים, שנים במן, שנים בשליו, אחת בעגל, ואחת במדבר פארן.	תניא: ר' יהודה:										⚡

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>key-מקרא:</p>	

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	ב	י	ז	ו	ז	ח	ט	י	כ
שנים בים - אחת בירידה ואחת בעלייה.										■
בירידה, דכתיב: (שמות יד) המבלי אין קברים במצרים.										■
בעלייה, כדרב הונא										■
ישראל שבאותו הדור מקטני אמנה היו כדרכה בר מרי	דא"ר הונא:									■ ■
מאי דכתיב: (תהלים ק"ו) וימרו על ים בים סוף ויושיעם למען שמו? מלמד שהיו ישראל ממרים באותה שנה, ואומרים: כשם שאנו עולים מצד זה כך מצרים עולים מצד אחר, אמר לו הקב"ה לשר של ים: פלוט אותם ליבשה, אמר לפניו: רבש"ע, כלום יש עבד שנותן לו רבו מתנה וחוזר ונוטלה הימנו? אמר לו: אני נותן לך אחד ומחצה שבהם, אמר לפניו: רבש"ע, כלום יש עבד שתובע את רבו? אמר לו: נחל קישון יהיה ערב, מיד פלטן ליבשה, דכתיב: (שמות יד) וירא ישראל את מצרים מת על וגו'.	דאמר רבה בר מרי									■ ■
שנים במים - במרה וברפידים.										■
במרה, דכתיב: (שמות טו) ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות, וכתב: (שמות יז) וילך העם על משה										■
ברפידים, דכתיב: (שמות יז) ויחננו ברפידים ואין מים לשתות, וכתב: (שמות יז) וירב העם עם משה.										■
שנים במן - דכתיב: (שמות ט"ז) אל תצאו ויצאו, אל תותירו ויתירו.										■
שנים בשליו בשליו ראשון, ובשליו שני - בשליו ראשון (שמות ט"ז) בשבתנו על סיר הבשר בשליו שני, (במדבר י"א) והאספסוף אשר בקרב.										■
בעגל - כדאיתיה.										■
במדבר פארן - כדאיתיה.										■
מאי דכתיב: (תהלים קכ) מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה? אמר לו הקב"ה ללשון: כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד, אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת של בשר, מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה.	רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא:									■ ◊
כל המספר לשון הרע - כאילו כפר בעיקר, שנאמר: (תהלים י"ב) אשר אמרו ללשונו נביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.	ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא:									■ ◊
כל המספר לשון הרע - נגעים באים עליו, שנאמר: (תהלים ק"א) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, וכתב: (ויקרא כ"ה) לצמיתות, ומתרגמנין: לחלוטין	ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא:									■ ◊
אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה.	ותנן:									■ ■
מאי דכתיב: (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצורע? זאת תהיה תורתו של מציא שם רע.	ריש לקיש:									■ ◊
מאי דכתיב: (קהלת י') אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון? לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל הנחש, ואמרות: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך? אומר להם: וכי מה יתרון לבעל הלשון?	ואמר ריש לקיש:									■ ◊
כל המספר לשון הרע - מגדיל עונות עד לשימים, שנאמר: (תהלים ע"ג) שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ.	ואמר ריש לקיש:									■ ◊
כל המספר לשון הרע. ראוי לסוקלו באבן, כתיב הכא: אותו אצמית, וכתב: (איכה ג) צמתו בבור חיי וידו אבן בי.	רב חסדא אמר מר עוקבא:									■ ◊
כל המספר לשון הרע, אמר הקב"ה: אין אני יכולין לדור בעולם, שנאמר: (תהלים קא) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל, אל תיקרי אותו לא אוכל אלא אתו לא אוכל.	ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא:									■ ◊
ואיכא דמתני לה על גסי הרוח.										■ ◊
כל המספר לשון הרע, אומר הקב"ה לשר של גיהנם: אני עליו מלמעלה ואתה מלמטה נדוננו, שנאמר (תהלים ק"ב) חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים, אין חצי אלא לשון, שנאמר: (ירמיהו ט') חץ שחוט לשונם מרמה דבר, ואין גבור אלא הקב"ה, שנאמר: (ישעיהו מב) ה' כגבור יצא, גחלי רתמים היינו גיהנם.	ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא:									■ ◊

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-question < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	כ	י	ט	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
מה תקנתו של מספרי לשון הרע? אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, שניא: (משלי טו) מרפא לשון עץ חיים, ואין לשון אלא לשון הרע, שנאמר: חץ שחוט לשונם, ואין עץ חיים אלא תורה, שנאמר: (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו, שנאמר: (משלי ט"ו) וסלף בה שבר רוח.	רבי חמא בר' חנינא:									◆	◊
סיפר אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקדש, שנאמר: (תהילים יב) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע? אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו, שנאמר: וסלף בה שבר רוח.	רבי אחא ברבי חנינא:									◆	◊
כל המספר לשון הרע - מגדיל עונות כנגד שלש עבירות, עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, כתיב הכא: לשון מדברת גדולות, וכתיב בעבודת כוכבים: (שמות לב) אנה חטא העם הזה חטאה גדולה, בגילוי עריות כתיב: (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת, בשפיכות דמים כתיב: (בראשית ד) גדול עוני מנשוא. גדולות	תנא דבי רבי ישמעאל:									■	◊
אימא תרתי										⚡	
הי מינייהו מפקא?										!	
לשון תליתי קטיל תליתי, הורג למספרו ולמקבלו ולאומרו.	במערבא:									■	◊
מאי דכתיב: (משלי יח) מות וחיים ביד לשון, וכי יש יד ללשון? לומר לך מה יד ממתה, אף לשון ממתה.	חמא ברבי חנינא:									■	◊
אי מה יד אינה ממתה אלא בסמוך לה, אף לשון אינה ממתה אלא בסמוך לה?										⚡	■
ת"ל: חץ שחוט לשונם.										!	■
אי מה חץ עד ארבעים וחמשים אמה, אף לשון עד ארבעים וחמשים אמה?										⚡	■
תלמוד לומר: שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ.										!	■
וכי מאחר דכתיב שתו בשמים פיהם, חץ שחוט לשונם למה לי?										⚡	■
הא קמשמע לך, דקטיל כחץ.										!	■
וכי מאחר דכתיב חץ שחוט לשונם, מות וחיים ביד לשון למה לי?										⚡	■
לכדרבא, דאמר רבא: דבעי חיים בלישניה, דבעי מתה בלישניה.	רבא:									!	■
היכי דמי לישנא בישא?											^
כגון דאמר איכא נורא בי פלניא.	רבה:									◆	!
מאי קא עביד? גלויי מילתא בעלמא הוא	אמר ליה אביי:									⚡	
אלא דמפיק ליה בלישנא בישא, דאמר: היכא משתכח נורא? אלא בי פלניא דאיכא בשרא וכוורי.	[אביי]									◆	!
כל מילתא דמתאמרא באפי מרה, לית בה משום לישנא בישא.	רבה:									■	◊
כל שכן חוצפא ולישנא בישא	אמר ליה: [אביי]									⚡	
אנא כרבי יוסי סבירא לי	אמר ליה: [רבה]									!	
מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי.	דאמר רבי יוסי:									■	!
כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא, לית בה משום לישנא בישא מ"ט? חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה.	רבה בר רב הונא:									■	◊
כי אתא רב דימי אמר, מאי דכתיב: (משלי כ"ז) מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכם קללה תחשב לו? כגון דמיקלע לאושפיזא וטרהו קמיה שפיר, למחר נפיק יתיב בשוקא ואמר: רחמנא ניברכיה לפלניא דהכי טרח קמאי, ושמעין אינשי ואזלין ואנסין ליה.	[רב דימי]									■	◊
לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי רעתו.	תני רב דימי אחוה דרב ספרא:									■	◊

<p>disputants-חולקים- נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- central point for summary and review- מובאה של פיסקה קודמת- insertion of an earlier segment- מעשה-story- O</p>	<p>statement-מימרא- קושיא-challenge- שאלה-question- תירוץ-answer! ראיה-proof-</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מימרא	איכא דאמרי:										
רב דימי אחוה דרב ספרא חלש, על רב ספרא לשילוי ביה, אמר להו: תיתי לי דקיימי כל דאמר רבנן.											
א"ל: הא מי מקיימת? לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי גנותו?											
אמר ליה: לא שמיעא לי, ואי הוה שמיעא לי קיימתה.											
על שבעה דברים נגעים באין: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שוא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין.	ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן:										
על לשון הרע, דכתיב: (תהלים ק"א) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית.											
על שפיכות דמים, דכתיב: (שמואל ב' ג') ואל יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'.											
ועל שבועת שוא, דכתיב: (מלכים ב' ה') ויאמר נעמן הואל קח ככרים, וכת': (מלכים ב' ה') וצרעת נעמן תדבק בך וגו'.											
ועל גילוי עריות, דכתיב: (בראשית י"ב) וינגע ה' את פרעה נגעים וגו'.											
ועל גסות הרוח, דכתיב: (דברי הימים ב' כ"ז) ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעול בה' אלהיו, (דברי הימים ב' כ"ז) והצרעת זרחה במצחו.											
ועל הגזל, דכתיב: (ויקרא י"ד) וצוה הכהן ופנו את הבית											
הוא כינס ממון שאינו שלו, יבא הכהן ויפזר ממנו.	תנא:										
ועל צרות העין, דכתיב: (ויקרא י"ד) ובא אשר לו הבית וגו'											
מי שמיוחד ביתו לו.	ותנא דבי ר' ישמעאל:										
איני?											
למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין:	והאמר ר' ענני בר ששון:										
כתונת מכפרת על שפיכות דמים, דכתיב: (בראשית ל"ז) ויטבלו את הכתנת בדם											
מכנסים מכפרים על גילוי עריות, דכתיב: (שמות כ"ח) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה											
מצנפת מכפרת על גסי הרוח, כדרכי חנינא											
אמר הקב"ה יבא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה	דא"ר חנינא:										
אבנט מכפרת על הרחור הלב, אהיכא דאיתיה											
חושן מכפר על הדינין, דכתיב: (שמות כ"ח) ועשית חושן משפט											
אפוד מכפר על עבודה זרה, דכתיב: (הושע ג') אין אפוד ותרפים											
מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקב"ה: יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול											
ציץ מכפר על מעשה עזי פנים, כתיב הכא: (שמות כ"ח) והיה על מצח אהרן, וכתוב התם: (ירמיהו ג') ומצח אשה זונה היה לך											
לא קשיא: הא דאהנו מעשיו, הא דלא אהנו מעשיו, אי אהנו מעשיו - אתו נגעים עליה, אי לא אהנו מעשיו - מעיל - מכפר.											
שני דברים לא מצינו להם בקרבנות כפרה, בדבר אחר מצינו להם כפרה, שפיכות דמים ולשון הרע, שפיכות דמים בעגלה ערופה, ולשון הרע בקטרת	והא"ר סימון אמר רבי יהושע בן לוי:										
למדנו לקטרת שמכפרת, דכתיב: (במדבר י"ז) ויתן את הקטרת ויכפר על העם	דתני ר' חנינא:										
על מה קטרת מכפרת? על לשון הרע, אמר הקב"ה: יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי	ותנא דבי רבי ישמעאל:										
קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים קשיא לשון הרע אלשון הרע											

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-challenge < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story ■ מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
--	---

ערכין-יש בערכין	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא: הא דידיע מאן קטליה, הא דלא ידיע מאן קטליה.										!	◊
דידיע מאן קטליה בר קטלא הוא										?	
במודד ולא אתרו ביה.										!	
לשון הרע אלשון הרע ל"ק: הא בצינעא, הא בפרהסיא.										!	◊
מה נשתנה מצורע שאמרה תורה (ויקרא י"ג) בדרך ישוב מחוץ למחנה מושבו? הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו, לפיכך אמרה תורה: בדרך ישוב וגו'.	בעא מיניה רבי שמואל בר אלגב מרבי חנינא,										■
מה נשתנה מצורע שאמרה תורה: יביא (ויקרא י"ד) שתי ציפרים לטהרתו? אמר הקב"ה: הוא עושה מעשה פטיט, לפיכך אמרה תורה: יביא קרבן פטיט.	רבי יהודה בן לוי:										■
(ויקרא י"ט) לא תשנא את אחיך בלבבך - יכול לא יכנו, לא יסטרנו, ולא יקללנו? ת"ל: בלבבך, שנאה שבלב הכתוב מדבר.	תנו רבנן:										■
מנין לרואה בחבירו דבר מגונה שחייב להוכיחו? שנאמר: (ויקרא י"ט) הוכח תוכיח, הוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויוכיחו? תלמוד לומר: תוכיח, מכל מקום יכול אפי' משתנים פניו? ת"ל: לא תשא עליו חטא.											■
תמה אני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה, אם אמר לו טול קיסם מבין עיניך, אמר לו טול קורה מבין עיניך.	תניא-ר' טרפון:										■
תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח.	רבי אלעזר בן עזריה:										■
מעיד אני עלי שמים וארץ שהרבה פעמים לקה עקיבא על ידי, שהייתי קובל עליו לפני רבן גמליאל וכל שכן שהוספתי בו אהבה, לקיים מה שנאמר: (משלי ט') אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך.	ואמר רבי יוחנן בן נורי:										■
תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה, הי מיניהו עדיפא?	בעא מיניה רבי יהודה בריה דר' שמעון [בן פזי מר' שמעון בן פזי]:										^
ולא מודית דענוה לשמה עדיפא? דאמר מר: ענוה גדולה מכולם, שלא לשמה נמי עדיפא	אמר ליה: [ר' שמעון בן פזי]										!
לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.	דאמר רב יהודה אמר רב:										■
היכי דמי תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה?											^
כי הא דרב הונא וחייא בר רב הוו יתבי קמיה דשמואל, אמר ליה חייא בר רב: הוי מר דקא מצער לי, קביל עליה דתו לא מצער ליה. בתר דנפיק, אמר ליה: הכי והכי קא עביד, אמר ליה: אמאי לא אמרת ליה באנפיה? אמר ליה: חס לי דליכסוף זרעיה דרב על ידאי.											!
עד היכן תוכחה?											^
עד הכאה	רב:										!
עד קללה	שמואל:										!
עד נזיפה	רבי יוחנן:										!
כתנאי:											■
עד הכאה	רבי אליעזר:										■
עד קללה	רבי יהושע:										■
עד נזיפה	בן עזאי:										■
ושלשתן מקרא אחד דרשו: (שמואל א' כ') ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן ענת המרדוה, וכתבי: (שמואל א' כ') ויטל שאול את החנית עליו להכותו. למאן דאמר עד הכאה, דכתיב: להכותו ולמאן דאמר עד קללה, דכתיב: (שמואל א' כ') לבשתך ולבושת ערות אמך ולמאן דאמר עד נזיפה, דכתיב: ויחר אף שאול.	רב נחמן בר יצחק:										■
ולמ"ד נזיפה, הכתיב הכאה וקללה											?

Talmud Navigator

<p>מקרא- key:</p> <p>disputants- חולקים- נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- central point for summary and review מובאה של פסיקה קודמת- insertion of an earlier segment מעשה-story O</p>	<p>מימרא-statement קושיא-challenge שאלה-question תירוץ-answer! ראיה-proof</p>
--	---

מקרא- key:	מאן דאמר	ערכין-יש בערכין	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
שאני התם, דאגב חביבותא יתירא דהוה ביה ליהונתן בדוד, מסר נפשיה טפי.												!
עד היכן לא ישנה אדם באכסניא שלו?												^
עד הכאה	רב:											!
עד שיפשלו לו כליו לאחוריו.	שמואל:											!
בהכאה דידיה כולי עלמא לא פליגי, בהפשלת כליו לאחוריו כולי עלמא נמי לא פליגי, כי פליגי - בהכאה דדביתהו												!
כיון דלדידיה לא מצער ליה מאי נפקא ליה מינה?	מר סבר:											■
אתי לאיטרודי.	מר סבר:											■
וכל כך למה?												?
אכסניא פוגם ונפגם.	דאמר מר:											!
מנין שלא ישנה אדם מאכסניא שלו מן התורה? שנאמר: (בראשית י"ג) עד המקום אשר היה שם אהלו בתחלה.	רב יהודה אמר רב:											■
מהכא: (בראשית י"ג) וילך למסעיו.	רבי יוסי ברבי חנינא:											■
מאי בנייהו?												?
איכא בנייהו אכסניא דאקראי.												!
מנין שלא ישנה אדם מאומנותו ומאומנות אבותיו? שנאמר: (מלכים א' ז') וישלח המלך שלמה ויקח את חירם מצור בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ואביו איש צרי חרש נחושת, וכתוב בן אשה מבנות דן, וכתוב התם: (שמות ל"א) ואתו את אהליאב בן אחיסמך למטה דן.	ר' יוחנן:											■
עד היכן תכלית יסורין?												^
כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו.	רבי אלעזר:											!
גדולה מזו אמרו: אפילו נתכוונו למוזג בחמין מוזגו לו בצונן, בצונן ומזגו לו בחמין, ואת אמרת כולי האי נחמני	מתקוף לה רבא זעירא, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני											?
אפילו נהפך לו חלוקו.	מר בריה דרבינא:											!
אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים.	רבא, ואתמא דב חסדא, ואיתימא רבי יצחק,											!
דוקא שלש ועלו בידו שתיים, אבל שתיים ועלו בידו שלש לא, דליכא טירחא למישדייהו.												■
וכל כך למה?												?
כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין - קיבל עולמו.	דתניא דבי רבי ישמעאל:											!
פורענות מזדמנת לו.	במערבה אמרי:											!
אלמלא בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין - אין יכולין לעמוד מפני תוכחה, שנאמר: (שמואל א' י"ב) ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ה' את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם.	תניא, רבי אלעזר הגדול:											■
(תהלים כ"ד) זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה - פליגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן:												■
דור לפי פרנס	חד: [רבי יהודה נשיאה/רבנן]											■
פרנס לפי דורו.	חד: [רבי יהודה נשיאה/רבנן]											■

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ז קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

מאן דאמר	ערכין-יש בערכין	מ	י	ז	ח	ט	כ
	למאי הלכתא?						ז
	אילמא למעליותא, דמר סבר: אי מעלי דרא מעלי פרנס, ומר סבר: אי מעלי פרנס מעלי דרא						!
	הא איכא צדקיה דהוה מעלי ודריה לא הוה מעלי? והא יהויקים דלא הוה מעלי ודריה הוה מעלי.						ז
דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי	מאי דכתיב: (ירמיהו כ"ו) בראשית ממלכות יהויקים מלך יהודה ביקש הקב"ה להחזיר את העולם לתוהו ובהו בשביל יהויקים, כיון שנסתכל בדורו נתיישבה דעתו ביקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם לתוהו ובהו מפני דורו של צדקיהו, כיון שנסתכל בצדקיהו נתיישבה דעתו						ז
	אלא לענין תוקפא וניחותא קאמרינן.						!
	הדרן עלך יש בערכין						ז

Talmud Navigator

<p>disputants-חולקים- central point for summary and review-נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- insertion of an earlier segment-מובאה של פסקה קודמת- story-מעשה-O</p>	<p>statement-מימרא- challenge-קושיא- question-שאלה- answer-תירוץ-! proof-ראיה-■</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-השג יד	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
השג יד בנודר, והשנים בנידר, והערכין בנערך, והערך בזמן הערך.											■
השג יד בנודר, כיצד? עני שהעריך את העשיר - נותן ערך עני, ועשיר שהעריך את העני - נותן ערך עשיר אבל בקרבנות אינו כן, הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי, היה מצורע עני - מביא קרבן עני, עשיר - מביא קרבן עשיר	[ת"ק]										■
אומר אני: אף בערכין כן, וכי מפני מה עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני? שאין העשיר חייב כלום, אבל עשיר שאמר ערכי עלי ושמע עני ואמר מה שאמר זה עלי - נותן ערך עשיר.	רבי:										■
השג יד במעריך הוא											ז
כדכתיב: (ויקרא כ"ו) אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן.											! ◇
השנים בנידר בנערך הוא											ז
אידי דאמר השג יד בנודר, אמר נמי השנים בנידר.											! ◇
השג יד בנודר, כיצד? עני שהעריך את העשיר - נותן ערך עני.											■
מ"ט?											▲
דאמר קרא: אשר תשיג יד הנודר, בנודר תלה רחמנא.											! ◇
אבל בקרבנות אינו כן, הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי, היה מצורע עני - מביא קרבן עני.											■
ואע"ג דמדירו עשיר? (ויקרא י"ד) ואם דל הוא אמר רחמנא, ולא דל הוא											! ◇
כשהיה מדירו עני.	רבי יצחק:										! ◇
ודלמא עליה דידיה חס רחמנא, אמדירו לא, דהכתיב: הוא											ז
ואין ידו משגת - לרבות את הנודר.	רב אדא בר אבהו:										! ◇
אבל מדירו עשיר, הכי נמי דמייתי בעשירות, א"כ, מאי אבל בקרבנות אינו כן?											! ◇
חדא אמצורע עני ומדירו עני, וחדא אמצורע עשיר ומדירו עני, סלקא דעתך אמינא הואיל ואיתרבו איתרבו, קמ"ל כדתיניא לפי שמצינו בערכין עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני, יכול אף זה כן? ת"ל: אם דל הוא.											! ◇
ולרבי דאמר: אומר אני אף בערכין כן, אלמא אמר: בתר חיובא דגברא אזלינן, והא לא צריכא קרא למעוטי, הוא למעוטי מאי?											ז
למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר, סד"א: הואיל ואמר רבי בתר חיובא דגברא אזלינן, קמ"ל.	[לרבי]										! ◇
היה עני והעשיר או עשיר והעני - נותן ערך עשיר											■
אפילו עני והעשיר וחזר והעני - נותן ערך עשיר	ר' יהודה:										■
אבל בקרבנות אינו כן.											■
אפי' מת אביו והניח לו ריבוא או ספינתו בים ובאה לו ברבואות - אין להקדש בה כלום.											■
עני והעשיר - (ויקרא כ"ז) אשר תשיג יד הנודר והרי ידו משגת											! ◇
עשיר והעני - על פי אשר תשיג יד הנודר.											! ◇
אפי' עני והעשיר וחזר והעני - נותן ערך עשיר.	ר' יהודה:										■
מ"ט דר' יהודה?											▲

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>	<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

מקרא-key:	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ערכין-השג יד	מימרא										
אמר קרא: (ויקרא כ"ז) ואם מך הוא מערכך, עד שיהא במכותו מתחלתו ועד סופו.									!	◊	
אלא מעתה, (ויקרא י"ד) ואם דל הוא, הכי נמי עד שיהא בדלותו מתחלתו ועד סופן									ז	◊	
וכי תימא הכי נמי									!		
מצורע שהביא קרבנותיו, עני והעשיר, עשיר והעני - הכל הולך אחר חטאת, דברי ר' שמעון	והתנן: [ר' שמעון]	◆	■	ז							
הכל הולך אחר אשם	רבי יהודה:	◆	■	ז							
הכל הולך אחר צפרים	ותניא, ר' אליעזר בן יעקב:	◆	■	ז							
ושלשתן מקרא אחד דרשו:	הא אתמר עלה: אמר רב יהודה אמר רב:								!	◊	
(ויקרא י"ד) אשר לא תשיג ידו בטהרתו - רבי שמעון סבר: דבר המכפר, מאי ניהול? חטאת	[רבי שמעון סבר:]	◆	■	!						◊	
דבר המכשיר, ומאי ניהול? אשם	ור' יהודה סבר:	◆	■	!						◊	
הגורם לו טהרה, ומאי ניהול? צפרים.	ר' אליעזר בן יעקב סבר:	◆	■	!						◊	
ואלא הוא למה לי?									ז		
לרבי כדאית ליה, ולרבנן כדאית להו.									!		
אלא מעתה, (ויקרא ה') והוא עד, עד שיהא כשר מתחלתו ועד סופן										ז	◊
וכי תימא הכי נמי									!		
היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו, פקח ונתחרש, פתוח ונסתמא, שפוי ונשתטה - הרי זה פסול	והא תניא:								■	ז	
אבל היה יודע לו עדות עד שלא נעשה חתנו, ונעשה חתנו ואח"כ מתה בתו, פקח ונתחרש וחזר ונתפקח, פתוח ונסתמא ואח"כ נתפתח, שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה - כשר									■	ז	
זה הכלל, כל שתחילתו וסופו בכשרות - כשר									■	ז	◊
שאני התם, דאמר קרא: (ויקרא ה') או ראה, אם לא יגיד, בראייה והגדה תלא רחמנא מילתא והא איכא.										!	◊
ואלא והוא למה לי?										ז	◊
ראה סיהא של בני אדם עומדין ועידיו ביניהן, ואמר משביעני עליכם אם יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, יכול יהו חייבין? ת"ל: (ויקרא ה') והוא עד, והרי לא ייחד עידיו יכול אפילו אמר כל מי? ת"ל: והוא עד, והרי ייחד עידיו.	לכדתניא:								!	◊	
אבל בקרבנות אינו כן וכו'.											■
אביו מת והניח לו ריבוא											■
עשיר הוא										ז	
אימא: מניח לו ריבוא.	ר' אבהו:									!	
פשיטא										ז	
כשהיה אביו גוסס, מהו דתימא: רוב גוססין למיתה, קמ"ל.										!	◊
ספינתו בים ובאה לו בריבואות											■
עשיר הוא										ז	

<p>disputants- חולקים- central point for summary and review-נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- insertion of an earlier segment- מובאה של פסיקה קודמת- story- מעשה- O</p>	<p>statement- מימרא- challenge- קושיא- question- שאלה- answer- תירוץ- proof- ראיה- R</p>
<p>key-מקרא:</p>	

ערכין-השג יד	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ר"ב חסדא: כשהיתה מוחכרת ומושכרת ביד אחרים.											!
האיכא שכירות											ז
שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף.											!
ותיפוק ליה משום ספינה											ז
הא מני? ר"א היא											!
אם היה איכר - נותן לו צמדו, וחמר - נותן לו חמורו.	דתנן, רבי אליעזר:										!
השנים בנידן, כיצד? ילד שהעריך זקן - נותן ערך זקן, וזקן שהעריך את הילד - נותן ערך ילד.											■
הערכין בנערך, כיצד? איש שהעריך האשה - נותן ערך אשה, ואשה שהעריכה איש - נותנת ערך איש.											■
והערך בזמן הערך, כיצד? העריכו פחות מבן חמש ונעשה יתר על בן חמש, פחות מבן עשרים ונעשה יתר על בן עשרים - נותן כזמן הערך.											■
אתה הקשית דמים לערכין, מרגלית לקלים ולידון בכבודו, יכול נקיש ערכין לדמים שיתן כשעת נתינה? ת"ל: (ויקרא כ"ז) כערכך יקום, אינו נותן אלא בזמן הערך.	ת"ר:										■
יום שלשים כלמטה הימנה, שנת חמש ושנת עשרים כלמטה הימנה, שנאמר: (ויקרא כ"ז) ואם מבן ששים שנה ומעלה, הרי אנו לדמים בכלן משנת ששים, מה שנת ששים כלמטה הימנה, אף שנת חמש ושנת עשרים כלמטה הימנה	[ת"ק]										■
הן אם עשה שנת ששים כלמטה ממנה להחמיר, נעשה שנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנו להקל? ת"ל שנה שנה לגזירה שוה, מה שנה האמורה בשנת ששים כלמטה, אף שנה האמורה בשנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנו בין להקל ובין להחמיר											■
עד שיהו יתירות על השנים חודש ויום אחד.	ר"א:										■
מופנה, דאי לא מופנה איכא - למיפך כדפרכינן											ז
שנה שנה יתירי כתיבי.											!
לימא מתנ" דלא כרבי דאי רבי, האמר: עד ועד בכלל											ז
(שמות י"ב) מיום הראשון ועד יום השביעי - יכול ראשון ולא ראשון בכלל, שביעי ולא שביעי בכלל, כענין שנאמר: (ויקרא י"ג) מראש ועד רגליו, ראשו ולא ראשו בכלל, רגליו ולא רגליו בכלל? ת"ל: (שמות י"ב) עד יום האחד ועשרים לחודש בערב	דתניא: [ת"ק]										■
אינו צריך, ראשון וראשון בכלל, שביעי ושביעי בכלל	רבי:										■
אפי' תימא רבי, שקולי משקלי קרא, מכדי כתיבי: (ויקרא כ"ז) מבן חודש ועד בן חמש שנים, תו מבן חמש (ועד בן כ') למה לז? הילכך אישתקלו להו.											!
ראשו ולא ראשו בכלל, רגליו ולא רגליו בכלל.	אמר מר:										■
מגלן?											^
איבעית אימא: שאני סימנים דגופו מסימנים דראשו											!
איבעית אימא: (ויקרא י"ג) לכל מראה עיני הכהן.											!
עד שיהו יתירות על השנים חודש ויום אחד.	ר"א:										■
נאמר כאן למעלה ונאמר להלן (במדבר ג') חודש ומעלה, מה להלן מבן חודש ויום אחד, אף כאן חודש ויום אחד.	תניא, ר"א:										■
ואימא: כי התם, מה התם חד יומא, אף כאן חד יומא											ז
א"כ, ג"ש מאי אהני.											!

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-question < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story ■ מירא-statement ⚡ קושיא-challenge ! תירוץ-answer ■ ראה-proof</p>	<p>■ מקרא-key:</p>
--	--------------------

ערכין-השג יד	מאן דאמר	כ	ט	ז	ח	ו	ד	ג	ב	א	⊠	⊡
שנה האמורה בקדשים, שנה האמורה בבתי ערי חומה, שתי שנים שבשדה אחוזה, ושש שנים שבעבד עברי, וכן שבבן ושבת - כולן מעת לעת.	ת"ר:										■	⊠
שנה האמורה בקדשים, מנלן?											▲	
אמר קרא: (ויקרא י"ב) כבש בן שנתו, שנתו שלו ולא של מנין עולם.	רב אחא בר יעקב:										!	
שנה האמורה בבתי ערי חומה, דכתיב: (ויקרא כ"ה) עד תום שנת ממכרו, ממכרו שלו ולא שנה למנין עולם.											■	
שתי שנים שבשדה אחוזה, דכתיב: (ויקרא כ"ה) במספר שני תבואות ימכר לך, פעמים שאדם אוכל שלש תבואות בשתי שנים.											■	
שש שבעבד עברי, דכתיב: (שמות כ"א) שש שנים יעבוד ובשביעית, זימנין דבשביעית נמי יעבוד.											■	
ושבבן ושבת - כולן מעת לעת.											■	⊠
למאי הילכתא?											▲	
לערכין.	רב גידל אמר רב:										!	⊠
לפרקין דיוצא דופן.	רב יוסף										!	⊠
מי פלגיתו?	אביי לרב יוסף:										▲	
לא, אנא אמרי חדא, והוא אמר חדא.	א"ל: [רב יוסף]										!	⊠
הכי נמי מסתברא, דאי ס"ד פליגי, מ"ד לערכין לא אמר ליוצא דופן											■	
הילכתא בכולה פירקא מעת לעת.	והאמר רב:										■	
ואלא למאן דאמר לערכין מ"ט לא אמר ליוצא דופן?											⚡	
דומיא דהנך, מה הנך דכתיבא, אף הנך דכתיבא.											!	
ואידך?											⚡	
אי סלקא דעתך דכתיבא, האי שבבן ושבת, שבזכר ושבתקבה מיבעי ליה.											!	
ומאי שנא נקבה דכי מיוקנא ופחתא קיימי אתילתא, ומאי שנא זכר דלא קאי אתילתא?												⚡ ⊠
אמרי אינשי: סבא בביתא פאחא בביתא, סבתא בביתא סימא בביתא.	חזקיה:										!	⊠
הדרן עלך השג יד												⊠

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-האומר משקלי עלי	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
האומר משקלי עלי - נותן משקלו, אם כסף כסף, ואם זהב זהב.											■
מעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי עלי, ועלתה לירושלים ושקלה ונתנה משקלה זהב.											◊
משקל ידי עלי - רבי יהודה אומר: ממלא חבית מים ומכניסה עד מרפיקו, ושוקל בשר חמור ועצמות וגידים ונותן לתוכה עד שתתמלא.	[רבי יהודה]										◆
וכי היאך אפשר לכיון בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות? אלא שמין את היד כמה היא ראויה לשקול.	רבי יוסי:										◆
מאי אם כסף כסף אם זהב זהב?											^
פירש כסף - כסף, פירש זהב - זהב.	רב יהודה:										◊
פשיטא											⚡
הא קמ"ל, טעמא דפירש, הא לא פירש - פטר נפשיה בכל דהו כרחבה											!
באתרא דתקלי כופרא, פטר נפשיה אפי' בכופרא.	דאמר רחבה:										!
פשיטא											⚡
לא צריכא, דאיכא דתקל ואיכא דכילל, מהו דתימא: כיון דכולהו לא תקלי לא, קמ"ל.											!
באתרא דתקלי שמכי, פטר נפשיה אפי' בשמכי.	רב פפא:										!
פשיטא											⚡
לא צריכא, דבתר דשקלי שדו תרי תלתא, מהו דתימא בטיל תורת משקל, קמ"ל.											!
מעשה באמה של ירמטיא וכו'.											◊
מעשה לסתור?											⚡
חסורי מחסרה והכי תתני: ואם אדם חשוב הוא, אף ע"ג דלא פריש - לפי כבודו אמדינן, ומעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי עלי, ועלתה לירושלים ושקלה ונתנה משקלה זהב.											!
האומר קומתי עלי - נותן שרביט שאינו נכסף, מלא קומתי עלי - נותן שרביט הנכסף.	רב יהודה:										◆
קומתי עלי מלא קומתי עלי - נותן שרביט שאינו נכסף	מיתיבי:										⚡
הוא דאמר כר"ע, דדייק לישנא יתירא											!
לא את הבור ולא את הדות אף ע"פ שכתב עומקה ורומה, וצריך ליקח לו דרך, דברי ר"ע	דתנן: [ר"ע]										◆
אינו צריך	חכמים:										◆
בזמן שאמר לו חוץ מאלו - שאין צריך ליקח לו דרך	ומודה רבי עקיבא:										!
אלמא כיון דלא צריך וקאמר, לטפויי מילתא קאתי, הכא נמי כיון דלא צריך וקאמר, לטפויי מילתא קאתי.											!
עומדי, מהו? רוחבי, מהו? ישיבתי, מהו? עובי, מהו? היקיפי, מהו?	איבעיא להו:										^
תיקו.											!
משקל ידי עלי וכו'.											■
משקל ידי ומשקל רגלי עלי - רבי יהודה אומר: מביא חבית וממלא מים ומכניס ביד עד האציל, וברגל עד הארכובה, ושוקל בשר חמור גידים ועצמות ונותן לתוכה עד שתתמלא, ואע"פ שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר: (יחזקאל כ"ג) אשר בשר חמורים בשרם	ת"ר: [רבי יהודה]										◆

Talmud Navigator

<p>מקרא- key:</p> <p>disputants- חולקים- נקודה מרכזית לסיכום וחזרה- central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת- insertion of an earlier segment O מעשה- story</p>	<p>מימרא- statement קושיא- challenge שאלה- question ! תירוץ- answer ראייה- proof</p>
--	--

מקרא- key:	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
ערכין-האומר משקלי עלי	מימרא										
היאך אפשר לכיין בשר כנגד בשר, גידים כנגד גידים, עצמות כנגד עצמות?	א"ל ר' יוסי:				ז						
אומדין	א"ל ר' יהודה:				!						
עד שאומדין, ימודו את היד.	א"ל ר' יוסי:			♦	■					◊	
ור' יהודה?					ז						
כמה דאפשר עבדינן.	[רבי יהודה]				!						
ביד עד האציל.	[רבי יהודה]									■	◊
קידוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק	ורמינהו:						■	ז		◊	
דאורייתא עד הפרק, בנדרים הלך אחר לשון בני אדם.							!			◊	
ודאורייתא עד הפרק? והא גבי תפילין דכתיב: (שמות י"ג) ידך							ז				
ידך - זו קיבורית	ותנא דבי מנשה:						■	ז			
דאורייתא קיבורית כולה, בנדרים הלך אחר לשון בני אדם, וקידוש ידים ורגלים במקדש הילכתא גמירי לה.							!			◊	
ברגל עד הארכובה.	[רבי יהודה]									■	◊
רגלים - פרט לבעלי קבין	ורמינהו:							■	ז	◊	
בנדרים הלך אחר לשון בני אדם.								!		◊	
ודאורייתא פרט לבעלי קבין? והא גבי חליצה דכתיב: (דברים כ"ה) רגלו								ז			
חליצה מן הארכובה ולמטה - חליצתה כשרה	ותנא:							■	ז	◊	
שאני התם, דאמר קרא: מעל רגלו.								!		◊	
אי הכי, למעלה מהארכובה נמי								ז			
מעל, ולא מעל דמעל.								!		◊	
ש"מ: האי איתוריא עד ארעא נחית, דאי סלקא דעתך מיפסק פסיק, הוה ליה איתוריא מעל, ושקא מעל דמעל.	רב פפא:							■	♦		◊
אפילו תימא מיפסק פסיק, כל דבהדי כרעא ככרעא דמי.	רב אשי:								■	♦	◊
דמי ידי עלי - שמין אותו כמה הוא שוה ביד וכמה הוא שוה בלא יד זה חומר בנדרים מכערכין.											■
היכי שיימינן ליה?										^	◊
אומדין אותו אומד של נוקין.	רבא:									!	
מי דמי? התם גברא זילא הוא, הכא גברא שביח הוא	א"ל אביי:									ז	
אומדין כמה אדם רוצה ליתן בעבד העושה מלאכה בידו אחת לעושה בשתי ידיו.	אלא אמר אביי:									!	
ידו אחת מאי ניהו? ואידך פסיקא, היינו הך										ז	
אלא ידו מוכתבת לרבו ראשון.	[רבא]									!	◊
אמדוהו אומד של נוקין ואמר דמי עלי, מהו? מי אמר הא אמדוהו חדא זימנא, או דילמא שאני אומדנא דבי עשרה מאומדנא דבי תלתא?	בעי רבא:									^	◊

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ? קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-האומר משקלי עלי	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אם תמצא לומר: שאני אומדנא דבי עשרה מאומדנא דבי תלתא, אמר דמי עלי ואמדוהו וחזר ואמר דמי עלי, מהו? הכא ודאי הא אמדוהו בי עשרה, או דילמא שבת ביני וביני?											◊
אמר דמי עלי ולא אמדוהו וחזר ואמר דמי עלי, מהו? הכא ודאי בחר זימנא אמדינן ליה, או דלמא כיון דבזה אחר זה נדר, תרי זימני אמדינן ליה?											◊
ואם תמצא לומר: כיון דבזה אחר זה נדר, תרי זימני אמדינן ליה, אמר שני דמי עלי בבת אחת, מהו? הכא ודאי בבת אחת נדר, בבת אחת אמדינן ליה, או דלמא כיון דקאמר שני, כזה אחר זה דמי?											◊
אם תימצי לומר: כיון דקאמר שני, כזה אחר זה דמי, אמדוהו מאליו, מהו? מי אמרינן: הא אמיד מאליו וקאי, או דלמא בעינן כוונה לאומדנא?											◊
פשוט מהא חדא											!
דמי עלי ומת - לא יתנו יורשין, שאין דמים למתים	דתנן:										!
ואי ס"ד אמדוהו מאליו הוי אומדנא, הא אמיד וקאי מי איכא גברא דלא שוי ארבעה זוזי?											!
אמדוהו מאליו נחית לאומדנא, דמי עלי לא נחית לאומדנא.											?
חומר בערכין מבנדרים, כיצד? האומר ערכי עלי ומת - יתנו היורשים, דמי עלי ומת - לא יתנו היורשים, שאין דמים למתים:											■
ערך ידי וערך רגלי עלי - לא אמר כלום, ערך ראשי וערך כבידי עלי - נותן ערך כולו											■
זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו - נותן ערך כולו.											◊
חצי ערכי עלי - נותן חצי ערכו, ערך חציי עלי - נותן ערך כולו											■
חצי דמי עלי - נותן חצי דמיו, דמי חציי עלי - נותן דמי כולו											■
זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו - נותן דמי כולו.											◊
האומר ערכו של פלוני עלי, מת הנודר והנידר - יתנו היורשין.											■
דמיו של פלוני עלי, מת הנודר - יתנו היורשין, מת הנידר - לא יתנו היורשין, שאין דמים למתים.											■
חומר בנדרים מבערכין, שהנדרים הליון על בהמה חיה ועוף ואין נדונים בהשג יד, משא"כ בערכין.	ת"ר:										■
חומר בערכין מבנדרים, כיצד? אמר ערכי עלי ומת - יתנו יורשין, דמי עלי ומת - לא יתנו יורשין, שאין דמים למתים.											■
אמר ערכי עלי ומת - יתנו יורשין. ש"מ: מלוה על פה גובה מן היורשין											?
שאני הכא, דמלוה הכתובה בתורה היא.											!
ש"מ: מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא											?
הב"ע - כשעמד בדיו.											!
דכוותה גבי דמי עלי שעמד בדיו אמאי לא יתנו היורשין?											?
דמי עלי מחוסר אומדנא, ערכי עלי לא מחוסר ולא כלום.											!
ערך ידי וערך רגלי עלי וכו'.											■
ונותן דמיה.	ר' גידל אמר רב:										■
והא לא אמר כלום קתני											?
לא אמר כלום - לרבנן, ונותן דמיה - לר"מ.											!
הא אמרה חדא זימנא											?

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review ^ שאלה-challenge < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story ■ מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ◊ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
--	---

ערכין-האומר משקלי עלי	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
האומר ערך כלי זה עלי - נותן דמין	דא"ר גדל א"ר:									◊	■
מהו דתימא: התם הוא דאדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמים, אבל הכא מיטעא קטעי, דסבר: כי היכי דאיכא ערך ראשי וערך כבידי איכא נמי ערך די וערך רגלי, אבל דמי לא קאמר, קמ"ל.										◊	!
ערך ראשי וערך כבידי - נותן ערך כולו.											<
מ"ט?										^	
נפשות קאמר רחמנא.										◊	!
זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו כו'.											<
לא תווי מן הארכובה ולמעלה.										◊	■
חצי ערכי עלי - נותן כו'.											<
חצי ערכי עלי - נותן חצי ערכו	ת"ר: [ת"ק]									◊	■
לוקה ונותן ערך שלם.	ר' יוסי בר' יהודה:									◊	■
לוקה אמאי?										◊	!
לוקה בערך שלם מ"ט? גזירה חצי ערכי אטו ערך חציו, וערך חציו הוי דבר שהנשמה תלויה בו.	רב פפא:									◊	!
חצי דמי עלי - נותן כו', דמי חציי עלי - נותן דמי כולו.											<
מ"ט?										^	
(ויקרא כ"ז) נדר בערכך נפשות כתיב.										◊	!
זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו כו'.											<
לא תווי מן הארכובה ולמעלה.										◊	■
המעריך חצי ערך כלי - ר"מ אומר: נותן דמיו	ת"ר: [ר"מ]									◊	■
לא אמר כלום.	חכמים:									◊	■
רבה הלש, עול לגביה אביי ורבנן, ויתבי וקאמרי: בשלמא ר"מ, קסבר: אין אדם מוציא דבריו לבטלה, לא שנא כולו ול"ש חציו, אלא רבנן מאי אי קסברי? אין אדם מוציא דבריו לבטלה, אפי' כולו נמי ואי אין אדם מוציא דבריו לבטלה, אפי' חציו נמי	[אביי ורבנן]									◊	!
רבנן דהכא כו"מ סברי לה וסברי לה כו"ש	אמר להו: רבה:									◊	!
סברי לה כרבי מאיר										◊	!
אין אדם מוציא דבריו לבטלה	דאמר: [רבי מאיר]									◊	!
וסברי לה כרבי שמעון										◊	!
שלא התנדב כדרך המתנדבים, כוליה - אורחיה לאיתנדובי, פלגיה - לאו אורחיה לאיתנדובי.	דאמר: [רבי שמעון]									◊	!
האומר ערכו של פלוני עלי ומת הנודר כו'.											<
מאי ניהו שעמד בדין, היינו הך?										^	
סיפא איצטריך ליה: דמיו של פלוני עליו ומת הנודר - יתנו הירשים, מהו דתימא: כיון דלא אמדוהו לא אישתעבוד נכסי, קמ"ל: כיון דעמד בדין אישתעבודי - אישתעבוד נכסי, ואומדנא גלויי מילתא בעלמא הוא.										◊	!

Talmud Navigator

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום-חזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ערכין-האומר משקלי עלי	מאן דאמר	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מימרא											
שור זה עולה ובית זה קרבן, ומת השור ונפל הבית - פטור מלשלם.											■
שור זה עלי עולה ובית זה עלי קרבן, מת השור ונפל הבית - חייב לשלם.											■
לא שנו אלא דאמר דמי שור זה עלי עולה, אבל אמר שור זה עלי עולה, כיון דאמר זה ומת - אינו חייב באחריותו, עלי להביאו קאמר.	רב חייא בר רב:										◊
שור זה עולה - השור הקדש ומועלין בו, מת או נגנב - אינו חייב באחריותו שור זה עלי עולה - השור הקדש ומועלין בו, מת או נגנב - חייב באחריותו	מיתבי:										⚡
מי אלימא ממתניתין דאוקימנא דקאמר דמי? ה"נ דקאמר דמי.											!
והא מדסיפא דקאמר דמי, רישא דלא קאמר דמי?											⚡
דמי שור עולה - השור חולין ואין מועלין בו, מת או נגנב - אינו חייב באחריותו אבל חייב באחריות דמין	דקתני סיפא:										⚡
רישא וסיפא דקאמר דמי, רישא דאמר יקדיש השור לדמיו, וסיפא דקאמר לכשיבאו דמיו יקדשו.											!
והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם											⚡
הא מני? ר"מ היא	רב יהודה אמר רב:										!
אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.	דאמר: ר"מ										!
כמאן? כרבי מאיר, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם	איכא דאמרי: אמר ליה רב פפא לאביי, ואמרי לה רמי בר חמא לרב חסדא:										⚡
ואלא כמאן?	אמר ליה: אביי/רב חסדא										!
המשכיר בית לחברו ונתנגע, אף על פי שחלטו כהן - אומר לו הרי שלך לפניך, נתצו - חייב להעמיד לו בית, הקדישו הדר בו מעלה שכו להקדש.	ואיכא דמתני לה אהא:										■
הקדישו הדר בו, היכי מצוי מקדיש לה? (ויקרא כ"ז) איש כי יקדיש ביתו קדש אמר רחמנא, מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו											⚡
הכי קאמר: הקדישו משכיר, הדר בו מעלה שכו להקדש.											!
הקדישו משכיר, היכי דזיר ביה? במעילה קאי ותו, מעלה שכו להקדש, כיון דמעל ביה נפיק ליה שכו לחולין											⚡
דאמר: לכשיבא שכרו יקדש.											!
והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם											⚡
הא מני? ר"מ היא	רב יהודה אמר רב:										!
אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.	דאמר: ר"מ										!
כמאן? כר"מ, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם	איכא דאמרי: אמר ליה רב פפא לאביי, ואמרי לה רמי בר חמא לרב חסדא:										⚡
ואלא כמאן?	אמר ליה: אביי/רב חסדא										!